

Ἐκ τοῦ οὗς. αὐλάκι καὶ τῆς καταλ. -σά.

1) Ἡ ἐφάπαξ διὰ τοῦ ἀρότρου σχηματιζομένη ἐν τῷ ἀγρῷ αὐλαξ εἶτε πρὸς ἄροσιν εἶτε πρὸς διοχέτευσιν τῶν ὑδάτων κοιν. καὶ Τσακων. : Ἀνοίγω - κάνω - κόβω - τραυῶ αὐλακὰ ἢ αὐλακὲς κοιν. : Δὲ βγάβ' αὐλακὰ τοὺν βόιδ', εἶνι ἀδύνατον Στερελλ. (Αἰτωλ.) Ἀνοίγνουν αὐατζίε (ἀνοίγω αὐλακὲς) Τσακων. || Φρ. Καλὴ αὐλακὰ! (εὐχὴ πρὸς γεωργόν=καλὴν ἀπόδοσιν νὰ ἔχῃ ἢ καλλιέργεια!) Κίμωλ. Κά-νει αὐλακὲς μὲ τὴ μύτι (ἐπὶ μεθύοντος, ὅτι ὑπὸ τῆς μέθης πίπτει πρὸς τὰ ἐμπρὸς πρηγῆς) Κρήτ. || Παροιμ.

Καλὸν σασμὸν 'ς τὴν αὐλακὰ λόγια νὰ μὴ σοῦ φέρῃ (διὰ τὴν σημ. ἰδ. αὐλάκας 2) || Αἰνιγμ.

Ὁ γιός μ' ὁ Κοντοδόωρος 'ς τὴν αὐλακὰ κιουμάται (τὸ χτένι τὸ ὁποῖον χώνεται ἐντὸς τῆς κόμης) Πελοπν. (Μάν.) || Ἄσμ.

Ἦφηκα τὰ βουδάκια μου 'ς τὴν αὐλακὰ ζεμένα Πελοπν.

Ἀν-νοίασιν τὲς αὐλατῶδες ἱθαί μέσα τὸν ἐχῶσαν Κύπρ.

Μὰ πῶς μοῦ λές, Χαρόντισσα, νὰ κάτσω νὰ δειπνήσω

ποῦ ἦφηκα τὸ ζευγάρι μου 'ς τὴν αὐλακὰ ζεμένο;

Νάξ. (Ἀπύρανθ.) 2) Ἡ ἐν τοῖς κήποις ὠρισμένη λωρὶς ἐδάφους ἐντὸς τῆς ὁποίας φυτεύουν διάφορα φυτά, κη-πευτικά σύνθηθ. : Μιὰ αὐλακὰ μελιτζάνες. Ἀγὸ αὐλακὲς ντομάτες σύνθηθ. || Παροιμ. Θεέ μου, βρέξε 'ς τὴν αὐλακὰ μου γιὰ νὰ γίνουν τὰ κουκκιά μου! (ἐπὶ ἰδιοτελῶν καὶ φι-λαύτων) Ἀθην. Συνών. ἀλία 1, αὐλάκι 5. 3) Τμη-μα ἀγροῦ ὀριζόμενον δι' αὐλακώσεως κατὰ τὴν σπορὰν πολλαχ. : Χωράφι μιὰ αὐλακὰ - δυὸ αὐλακὲς κττ. πολλαχ. Οὐ γσουργὸς κόβ' 'ς αὐλακὲς μπρουντὰ μὲ τὰ βόιδια καὶ ἀπου-κουντὰ ρίχν' σπόρον ἔνα πιδὶ Αἰτωλ. Νιὰ αὐλακὰ χουράφ' ἔχον ἀκόμα ἀκάμουντον αὐτόθ. Ἐσπείρα τρεῖς αὐλακὲς Ρόδ. Δὲ μᾶς ἀφήσανι νὰ κάμουνμι νιὰ αὐλακὰ χουράφ' Εὐβ. (Στρο-πον.) || Φρ. Δὲν ἔχει μιὰ αὐλακὰ χωράφι (ἐπὶ πενεστάτου) Πελοπν. 4) Οἰαδήποτε αὐλάκωσις ἢ αὐλακοειδὴς γλυ-φή, οἶον ἐπὶ τοῦ προσθίου ἀντίου, ἔνθα εἰσχωρεῖ ὁ λε-πτὸς κοντός, εἰς τὸν ὁποῖον προσδένεται ὁ στήμων Ρόδ. Πελοπν. (Κορινθ.)

αὐλακερὸ τό, Κῶς.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *αὐλακερός.

Ὁχετὸς αὐλακοειδής: Αἰνιγμ.

Μέσα 'πὸ τ' αὐλακερὸ κατεβαίνει μιὰ κυρά,

πέντε δοῦλες τὴν ἀρποῦν καὶ ὅπου εὗρουν τὴν χτυποῦν (ἢ μύξα).

αὐλακήσιος ἐπίθ. Πελοπν. (Κορινθ.) κ.ά. αὐλακή-σιους Ἡπ. (Ζαγόρ.) κ.ά.

Ἐκ τοῦ οὗς. αὐλάκι καὶ τῆς καταλ. -ήσιος.

Ὁ ἐκ τῆς αὐλακος προερχόμενος ἔνθ' ἄν. : Νερὸ αὐλα-κήσιο Κορινθ.

αὐλάκι τό, (I) ἀμάρτ. αὐλάκ' Θράκ. (Αἰν.)

Ὑποχορ. τοῦ οὗς. αὐλὴ διὰ τῆς καταλ. -άκι.

Μικρὰ αὐλή. Συνών. αὐλέλλα, αὐλί (I) 1, αὐλι-δάκι, αὐλιδερούδι, αὐλίτσα, *αὐλόπουλλον, αὐ-λούδα 1, αὐλούλλα 1, ἀντίθ. αὐλάρα, αὐλάτσα, αὐλούρα.

αὐλάκι τό, (II) αὐλάκιν Πόντ. (Κερασ.) αὐλάκι κοιν. αὐλάκ' βόρ. ἰδιώμ. αὐλάκ' Κάππ. (Ἀνακ. Φερτ.) Πόντ. (Ὁφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) αὐλάτδιν Κύπρ. αὐ-λάτσοι Ἀπουλ. Εὐβ. (Αὐλωνάρ. Κονίστρ. κ.ά.) Μέγαρ. κ.ά. αὐλάτσο Λέσβ. Μύκ. κ.ά. αὐλάτσο Πόντ. (Ὁφ.) αὐλάκ

Πόντ. (Ἀμισ.) αὐλάι Ἀπουλ. (Καλημ.) αὐατζί Τσακων. εὐλάκι Ρόδ.

Ἐκ τοῦ μεταγν. οὗς. αὐλάκιον, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. αὐλαξ.

1) Ἡ διὰ τοῦ ἀρότρου ὀρυσσομένη αὐλαξ κοιν. καὶ Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) : Βαθὺν - ρηχὸν αὐλάκι. Ἀνοίγω - βγάνω αὐλάκι κοιν. || Φρ. Αὐλάκ' 'κ' ἐπορεῖ νὰ ἐβγάλλ' ἢ αὐ-λάκ' 'κ' ἐβγάλλ' (ἐπὶ ἀνικάνου) Χαλδ. || Γνωμ.

Βαθγὰ τ' αὐλάκισα | νὰ φουντώνουνε τὰ στάχνα

πολλαχ. Βαθγὰ τ' αὐλάτσα τσ' ἀνάραια Εὐβ. (Αὐλωνάρ.)

|| Παροιμ. Οὐλα τὰ στραβὰ εὐλάκισα 'ς τὴν στραβὴν τὴν ἀε-λαιὰ (εἰς τὸν ἔχοντα ἐλάττωμά τι ἢ ἀδεξιότητά τινα ἀπο-δίδεται πᾶν κακῶς γενόμενον) Ρόδ. || Ἄσμ.

Ἀκρίτας ὄνταν ἔλαμνεν ἀφκὰ 'ς σὴν ποταμίαν,

ἐπῆγεν κ' ἔρθεν κ' ἔλασεν, ἐποίκεν πέντ' αὐλάκισα

Πόντ. (Τραπ.) β) Μεταφ. ἐλαχίστη ἀπόστασις Νάξ. (Ἀ-πύρανθ.) : Δὲ βάει αὐλάκι. 2) Ἡ κατ' ἐξοχὴν αὐλαξ πρὸς διοχέτευσιν ὕδατος κοιν. καὶ Ἀπουλ. (Καλημ. κ.ά.) Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ. Ὁφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) Τσακων. : Κα-θαρίζω τ' αὐλάκι. Τὸ νερὸ τρέχει 'ς τ' αὐλάκι. Ξεχείλισε τ' αὐ-λάκι ἀπὸ τὸ πολὺ νερὸ κοιν. Ἀνοῖξει τ' αὐλάκ' νὰ πουτίσουνμι τ'ς λιμουνγὲς Σκόπ. Τ' αὐλάτσο ἐγομῶθε νερὸ Ὁφ. Ἐδεσα τὸ νερὸν 'ς σ' αὐλάκ' Τραπ. Χαλδ. Τρέσ' τ' αὐλάτσο (τρέχει τὸ νερὸ 'ς τ' αὐλάκι) Ὁφ. || Φρ. Τὸ νερὸ 'ς τ' αὐλάκι (ἐνν. βάζω ἢ ἔρχεται. Ἐπὶ τακτοποιήσεως πραγμάτων ἢ κατα-στάσεως). Ἐβαλε τὸ νερὸ 'ς τ' αὐλάκι (συνών. τῇ προηγου-μένη) σύνθηθ. Τοῦ νιρὸ τό'φου 'ς τ' αὐλάκ' (συνών. τῇ προη-γουμένη) Θράκ. (Ἀδριανούπ.) κ.ά. Σε βάλλω βῶν 'ς τ' αὐ-λάι! (σὲ διορθῶνω ἐγώ!) Καλημ. Τί τρέχει; - Νερὸ 'ς τ' αὐ-λάκι (εἰρωνικὴ ἀπάντησις τοῦ ἀποφεύγοντος νὰ ἱκανοποιή-σῃ τὸν ἐρωτῶντα) πολλαχ. Τοῦ πάει αὐλάκι (ἐνν. τὸ κά-τουρο, ἐπὶ τοῦ πολὺ φοβουμένου) ἄγν. τόπ. Πνίγιτι 'ς ἐν' αὐ-λάκ' νιρὸ (ἐπὶ ἀνθρώπου πολυπραγμονοῦντος περὶ πραγ-μάτων μικρῶν ἢ ἀνικάνου διὰ σπουδαίαν πράξιν) Ἡπ. (Ζαγόρ.) Ἐρθεν τὸ νερὸν 'ς σ' αὐλάκ' (ἐπὶ τέλους ἐνόησε) Τραπ. Χαλδ. Ἄς μοῦ κόψη τὸ νερὸ ἀπ' τ' αὐλάκι (ἄς μὲ βλάβῃ, ἄς ἄρῃ ἀπ' ἐμοῦ τὴν προστασίαν του) Ἀργ. || Πα-ροιμ. Ἐδeseen 'ς σ' αὐλάκ' (κατέστρεψεν τὴν ὑπόθεσιν ἐξ ἰδίας ἀδεξιότητος) Τραπ. Χαλδ. Συνών. ἀγωγὸς 1.

β) Ὡς μέτρον ποσότητος ὕδατος Κρήτ. (Βιάνν. Κα-τσιδ.) : Ἡ βρύσι βγάνει ἔνα αὐλάκι νερὸ καὶ δὲ χρειάζεται νὰ τὸ στεγνιάζωμε γιὰ νὰ ποτίσωμε Κατσιδ. 3) Ἡ αὐλαξ δι' ἧς διοχετεύεται τὸ ὕδωρ εἰς τὸν μυλῶνα πολλαχ. : Τ' αὐ-λάκι τοῦ μύλου πολλαχ. || Παροιμ. Ὅλοι ἐκλαιγαν τὸν πόνο τους καὶ ὁ μυλωνᾶς τ' αὐλάκι (ἐπὶ ἀνθρώπου ὅστις δὲν ἀπο-σπᾷ τὴν σκέψιν του ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ πραγμάτων πρὸς γε-νικώτερα ζητήματα) πολλαχ. (μετὰ μικρῶν παραλλαγῶν). Συνών. μυλάλακο. β) Τὸ εἰς τὸν μυλῶνα διοχετευό-μενον ὕδωρ Ἡπ. κ.ά. : Παροιμ. Κόπ'κι τ' αὐλάκ', στάθ'κι οὐ μύλους (ἐπὶ ἀνθρώπου ἀπολέσαντος τὸν τροφοδοτοῦντα αὐτόν, οἶον ἐπὶ ὀρφανοῦ) Ἡπ. 4) Ὁχετὸς μικρὸς καὶ ἀκάλυπτος, ρυάξ, χάνδαξ καὶ πᾶσα αὐλακοειδὴς πτυχὴ, συνήθως ὡς ὄριον ἀγρῶν, ἀμπελώνων κττ. σύνθηθ. : Φρ. Πηδάω τ' αὐλάκι (διαφεύγω τὸν κίνδυνον) πολλαχ. || Αἰνιγμ

Χίλιες μύριες ἀδερφοῦλλες | 'ς ἐν' αὐλάκι κατουρᾶνε

(τὰ κεραμίδια τῆς στέγης) Πελοπν. (Πυλ.) β) Κοίτη, ρεῖθρον Στερελλ. (Ἀκαρναν.) : Τ' αὐλάκ' τ' πουταμοῦ.

5) Τὸ αὐλακοειδὲς τμήμα τῶν κήπων, ὅπου σπεύρον-ται ἢ φυτεύονται τὰ κηπευτὰ λάχανα, ἢ πρασιὰ πολλαχ. καὶ Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) : Φύτεψα δέκα αὐλάκια πατά-τες. Ἐβαλα πέντε αὐλάκια κολοκυνθές. Ἐνα αὐλάκι κρεμμύ-δια πολλαχ. Πέντε αὐλάκια καρτόφα (πατάτες) Χαλδ. Συνών. ἀλία 1, αὐλάκας 2. β) Τμήμα ἀμπελῶνος,